

Eğitim Fakülteleri Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-İş Eğitimi Programında Özgün Baskı Dersinde Karşılaşılan Sorunlar

Murat ASLAN¹

İbrahim Halil TÜRKER²

Benan ÇOKOKUMUŞ³

ÖZ

Bu araştırmanın amacı Türkiye'deki Eğitim Fakülteleri Resim-İş Öğretmenliği lisans programlarındaki Özgün Baskıresim derslerini yürütmüş veya yürütmekte olan, bu alanda eserler üreten öğretim elemanları ile sanatçıların derslerdeki uygulama yaklaşımlarının betimlenmesi ve uygulanmasında karşılaşılan sorunların değerlendirilmesidir. Araştırmanın çalışma grubu Gazi Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Marmara Üniversitesinin Eğitim Fakültelerindeki Resim-İş Öğretmenliği Bölümlerinde görev yapmakta olan öğretim üyelerinden ve çeşitli üniversitelerde “**baskıresim**” alanında eğitim veren sanatçılardan oluşmaktadır. Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı çalışmada veriler gözlem notları, görüşme formu ve ses kayıtları ile toplanmıştır. Öğretim üyeleri ve sanatçılarla bire bir görüşmelere dayanan açık uçlu sorularla “Özgün Baskıresim” eğitiminde karşılaşılan sorunları belirlemeye yönelik sözlü görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler sesli ve yazılı olarak kayıt altına alınarak özgün baskıresim atölyelerinin sanat eğitimine uygunluğunu belirlemeye yönelik durum tespiti yapılmıştır. Elde edilen veriler betimleme yöntemi ile analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre katılımcıların çoğunluğu özgün baskı derslerinin çağın gereklerinin uzağında kaldığını, atölyelerin yeterli fiziki donanımına sahip olmadığını, ders saatlerinin yetersiz olduğunu, kurumların sanata ayırdıkları katkı paylarının yetersiz olduğunu vurgulamışlardır. Bu sorunların sanat eğitiminde uygulanan özgün baskıresim derslerinin uygulanmasında olumsuz etkileri olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar sözcükler:Sanat eğitimi, baskı, özgün baskıresim,

ABSTRACT

The objective of this research is to elicit application approach of printmaking classes and evaluation of the problems encountered during its practice by the artists and the academicians who lecture or have lectured “printmaking” in undergraduate program of Art Education, The School of Education, in Turkey . The working group of this study is comprised of some academicians lecturing in the Department of Art Education in various universities like Gazi University, Ondokuz Mayıs University and Marmara University; and also some artists who lecture in the field of “**printmaking**”. In this study qualitative research methods have been applied. The data of this study was built with observation reports, interview forms and voice records. In order to elicit the problems on the education of original printmaking, some face-to-face conversations with open-ended questions were conducted. These interviews were secured by both voice and written records, thus original printmaking workshops were evaluated regarding its convenience for art education. Data acquired was analysed by descriptions. According to the findings in this research; the majority of the participants emphasized that printmaking classes cannot satisfy the needs of our age, the workshops are not well-equipped, the class hours are insufficient and the fund allocated for art by the institutions is not enough. It was discovered that all those problems have some negative effects on original printmaking classes.

Keywords:Art Education, original printmaking, printing

* Arş. Gör, Gazi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Ankara-Türkiye, e-posta: murateo@hotmail.com

** Doç. Dr, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Samsun-Türkiye, e-posta: ihturker@yahoo.com

*** Yrd. Doç. Dr, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Samsun-Türkiye, e-posta: benancokokumus@hotmail.com

GİRİŞ

Baskiresim; ağaç, taş, linol, ipek veya metal gibi çeşitli malzemeler kullanılarak, doğrudan veya kalıplar yoluyla kâğıda veya benzeri malzemeler üzerine basılan resimlere denir (Grabowski ve Fick, 2012:8).

Baskiresimin Mısır Uygarlığı'ndan Çin'e, Sümerlerden Hititlere uzanan tarihsel süreç içerisinde M.Ö.105 yılında Çin'de kâğıdın bulunmasıyla ortaya çıkmaya başladığı biliniyor. Nitekim çeşitli kaynaklarda, "Bin yıl kadar önce bazı kültürlerde, eski Mısırlılar, Romalılar, Çinliler ve Japonlarda duvar, yer, tavan süslemeleri ile çömlekçilikte ve dokuma bezlerinde şablon tekniğinin kullanıldığını gösteren kanıtların varlığından" söz edilmektedir (Mara, 1979:8). Öte yandan ağaç baskı tekniklerinin 14. yüzyıldan itibaren; metal baskının 15. yüzyıldan, taş baskının (litografi) 19.yüzyıldan, ofset baskının da 20. yüzyılın başından bu yana kullanıldığı görülmektedir (Pekmezci, 1993:10).

Tarihin ilk baskı örneklerinin; ıstampa-damga şeklinde yüksek baskı olarak tasarlandığı görülür. Baskı tekniği ilk zamanlar bir tür tanıtım-yayma ve çoğaltma aracı olarak kullanılmış. Zaman içinde kullanım alanı genişlemiştir.

"Baskının uzak-doğuda yaygınlaşarak Hindistan üzerinden Avrupa'ya geçtiği bilinmektedir. İtalya'ya 1270, Fransa'ya 1370, Almanya'ya da 1453 yılında ulaşmıştır. Japonya'da, Edo döneminin (1603-1863) adeta moda sanatı olan Ukiyo-E (Renkli Tahta Baskı) dalgası 20.yüzyılın başına kadar devam etmiştir. Başka deyişle bir tür sanat akımı hâline gelen Ukiyo-E'yi; Avrupa sanatseverleri bir tür "Japonizm" olarak görmüşlerdir" (Kıta, 2001:27).

Özellikle izlenimciler başta olmak üzere, Van Gogh, Gauguin, Manet, Monet, Klimt gibi bazı Batılı sanatçılar, Ukiyo-E'nin renkli ahşap baskılarından, gizeminden etkilenmişlerdir (De La Croix ve Tansey, 1986:844).

Dünyada pek çok tarihî kentin geçmişteki mimari ve kentsel yaşam özellikleri, o zamanın ustaları tarafından yapılan ve tarih kitapları ile müzelerde görülen pek çok gravürle günümüze taşınmıştır. Örneğin İstanbul'un 18. ve 19. yüzyıldaki yaşamı yabancı sanatçılar tarafından yapılan gravürler aracılığıyla bugüne gelebilmiştir. Bu eserler, günümüzle geçmiş arasında bağ oluşturma; tarihsel ve görsel bellek bilinci açısından önemli birer tarihî belge niteliğindedir.

Sanatsal amaçlı baskı tekniklerinin yanı sıra işlevsel amaçlı baskı teknikleri içinde özellikle ipek baskı; hizmet sektöründe, reklam ve tanıtım alanlarında geniş ölçüde başvurulan bir yöntemdir. Aynı şekilde, birçok kaynakta belirtildiği gibi, 1900'lerin başında Almanya'da gelişen, daha sonra Türkiye dâhil pek çok ülke eğitimini etkileyen Bauhaus Okulunda, baskı tekniklerinin işlevselliğini ve sanatsal boyutunu birleştiren çalışmalar yapılmıştır. Geçmişten günümüze kadar baskiresim tekniklerinde işlevsel, eğitsel ve sanatsal amaçların birbirine paralel olarak uygulandığı görülebilir. Tepecik, (1999:5) "Baskı teknikleri sayesinde bilgi akışı her insana aynı standartta ulaştığı için, eğitim ve öğretimde önemli bir role sahiptir." diyerek baskiresimin önemini vurgular.

Baskı tekniği ile üretilen eserlerdeki resim ve metinler, insanlar arasındaki iletişimde, birlikte yaşama düşüncesinin temeli olarak görülmektedir.

“... toplumsal hayatımızın kültürel ve sosyal tarihi baskı tekniklerinin gelişmesi içinde kendini gösterir. ...kitaplar, baskı işleri, resimler ve gravürler; içerikleri nedeniyle sadece kültürümüzün en önemli parçalarından biri olmakla kalmamış aynı zamanda biçimlendirdikleri toplumumuzun durumunu ve gelişmesini çok kesin bir şekilde karakterize etmişlerdir.” (Linden, 1983:9).

Sanatsal Amaçlı Baskı Teknikleri

Baskı teknikleri; bu tekniklerin getirdiği olanaklarla resimsel ifadenin bütün kendi kuralları içinde görsel hâle getirilmesini amaçlayan sanatsal çalışmalarda 14. yüzyıldan bu yana kullanılmaktadır. Baskı sanatları alanı; ipek baskı, gravür, taş baskı, ağaç baskı, linolyum, şablon baskı günümüzün teknik malzemelerinin zenginliği içinde bütün olanakların kullanıldığı resimsel bir anlatım yolu hâline gelmiştir. Sanatsal baskı yönteminde temel ilke, baskı sayısının sınırlı olması ve mutlaka sanatçısı tarafından kaç tane basılmışsa ona göre numaralanması ve imzalanmasıdır. Uluslararası ölçütlerde numaralama ve imzalama kurşun kalemle ve sanatçının günlük el yazısı ile resim altının yazılması şeklinde yapılır. İmzalanmamış eser makbul sayılmamaktadır. Bu işlem eserin sanatçı tarafından tescili sayılır (Akalan, 2000:8,146).

Türkiye’de Baskıresmin Gelişimi ve Sanat Eğitimiindeki Yeri

Türkiye’de basımcılık tarihinde baskıyla çoğaltma tekniği ilk kez 1730 yılında İbrahim Mütefferika’nın bastığı “Tarih Hindi Garbi” adlı kitabında uygulanmıştır. İlk taş baskı atölyesi 1831 yılında Henry Cayol tarafından Beyoğlu’nda kurulur ve burada Hüsrev Paşa’nın Nuhbettüttalim adlı yapıtı basılır (Atar, 1993:120).

Sanayi-i Nefise Mektebi’nin, 2 Mart 1883’te kurulmasıyla birlikte gravür bölümü (hakkaklık) kurulmuş ancak eğitmen olmadığı için faaliyete geçememiştir. 1892’de Fransa’dan Stainlas Arthur Napier adında bir eğitmen getirilerek atölye faaliyete geçirilip, sanatsal amaçlı gravür çalışmalarına başlanmıştır (Ashier, 2001:21).

Napier’in 1897’de bölümdeki görevinden ayrılmasından sonra, 1898 yılında Nasim Efendi göreve başlamış ve Cumhuriyetin kuruluşuna kadar görevini sürdürmüştür. Nasim Efendi 1924 yılında bölüm tamamen kapatılıncaya kadarki dönem içerisinde hiçbir gravür sanatçısı yetiştirememiş, çeşitli atölyelere zanaatkar yetiştirmekten öteye geçememiştir (Akalan, 2000:106).

Kaynaklarda, Sanayi-i Nefise Mektebinin 1927’de Güzel Sanatlar Akademisi adını almasından sonra, Baskıresminin sanatsal amaçlı olarak sanat eğitiminde kendine yer bulmasının Leopold Levy ile başladığı belirtilmektedir.

“Baskıresimle ilgilenen Levy, baskı atölyesini yeniden düzenleyerek, Akademi’de yeni bir başlangıç yapar. Bu süreçte yurt dışındaki sanat eğitimini tamamlayıp yurda dönen Sabri Berkel atölye asistanlığına getirilir. Bu dönemde Bedri Rahmi Eyüboğlu, Avni Arbaş, Nuri İyem, Neşet Günal, Mümtaz Yener, Turan Erol, Fethi Karakaş, Ferruh Başağa, Nejat

Devrim, Selim Turan gibi sanatçıların bu atölyede baskı yaptıkları bilinmektedir” (Esmer, 2011:17).

“Yenileşme hareketiyle birlikte, 1932’de Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü’nün eğitime başlamasıyla önce yüksek baskı teknikleri, 1960’lardan sonra pres alınmasıyla birlikte gravür baskı çalışmaları da yapılmaya başlanmıştır. Gazi’nin önemli yönlerinden birisi, baskıresme yönelik yetenekli öğrencilerin bu atölyeye yönlendirilmesi olmuştur. Bu süreç olumlu sonuçlar vermiş ve Gazi’nin Türkiye’de baskıresim sanatçılarını yetiştirmede önemli bir kurum olmasını sağlamıştır. Bu dönemde yetişen; Ferit Apa, Adnan Turani, Nevide Gökaydın, Nevzat Akoral, Muammer Bakır, Mustafa Asher, Mürşide İçmeli, Veysel Erüstün, Süleyman Saim Tekcan gibi sanatçılar özgün baskı alanında yapmış oldukları çalışmalarla Türk özgün baskıresim sanatının öncüleri arasında yer almışlardır” (Esmer, 2011:18).

Gazi Eğitim Enstitüsü Resim-İş Bölümü’nden yetişenler; 1957’de Mustafa Asher ve arkadaşları tarafından kurulan Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulunun bu alana ilgisi ile eğitim gören sanatçılar günümüze kadar gelen Türk Baskıresim geleneğinin oluşmasını sağlamışlardır. Ülkemizin, uluslararası düzeyde taş baskı sanatçısı olan Prof. Atilla Atar, “Mustafa Asher’in **baskıresim** olarak Türkçeleştirdiği bu resim tekniği, resim sanatının önemli bir dalıdır.” der (Atar, 1993:120).

Bu gelişmelerin 1980’lerden itibaren başta Devlet Resim Heykel Sergileri olmak üzere, çeşitli sergilerde, yarışmalarda baskı resmin önemszenmesine ve ayrı bir değerlendirme ile ele alınmasına zemin hazırladığı görülmektedir.

Hüsamettin Koçan’ın öncülüğü ile 2008’de kurulan Marmara Üniversitesi Cumhuriyet Müzesi (müze, özellikle çok zengin bir baskıresim koleksiyonuna sahiptir) yine Balıkesir’de belediye ve valiliğin desteği ile kurulan Devrim Erbil Müzesi gibi müze girişimleri bulunmaktadır. Anadolu, Hacettepe, Gazi gibi üniversitelerimizin çabalarıyla kurulan Çağdaş Sanatlar Müzelerinde baskıresim örneklerine yer verilmektedir.

Baskıresim alanında dünyanın çeşitli yerlerinde uluslararası bienal, trienal ve grup sergileri gibi dev etkinlikler yapılmaktadır. Son yıllarda Türkiye’de benzer etkinlikler gerçekleştirilmeye başlanmıştır. I. Uluslararası İstanbul Baskıresim Bienali bu anlamda önemli bir örnektir.

Baskıresmin, bahsedilen bu gelişimi, eserlerin birden fazla basılabilirliğinin sağladığı olanakla daha geniş kitlelere ulaşabilmesi ve yaygınlaşmasının getirdiği fırsatlar nedeniyle, sanat eğitiminde “baskıresim” derslerinin önemszenmesini, eğitim müfredatlarında ağırlıklı olarak yer bulmasını sağlamıştır.

Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi’nde Prof. Atilla Atar’ın çabalarıyla Türkiye’nin ilk “Baskı Sanatları” bölümü kurulmuştur. Diğer üniversitelere de öncülük yapan Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi 2012 yılında aldığı tartışmalı bir karar ile bu bölümü kapatarak Resim Bölümü ile birleştirmiştir (Önenerk, 2012).

Sanat Eğitiminde Tekniğin ve Özgün Baskıresmin Tekniğinin Önemi

Artut (2007:137), ülkemizde sanat eğitiminin gelişimine ilişkin beklentilerin henüz istenilen düzeyde olmadığını “En önemlisi, ülkemizin gereksinimlerine yanıt verebilecek batılı ülkelerdeki gelişmeleri, yöntem ve teknikleri, teorileri benimsemekte ve uygulamada geç kalmış olmamızdır.” diye tespit eder.

Hızla gelişen teknoloji, bilginin yanı sıra yeniliklerin hızla yayılması, sürekli yeni fikirlerin ortaya atılması sanata yeni boyutlar kazandırırken sanat eğitiminde takip edilen müfredatın aynı kalması nasıl kabullenilebilir? Çoğu üniversitemizdeki ana sanat bilim dalı atölyeleri de çağın gereklerini karşılamaktan çok uzaktır. İleride sanat eğitmenliği yapacak bir öğrencinin böyle bir öğrenme süreci içinden geçmesi sanat eğitimini kısır döngüye sokmaktadır.

Sanatsal yaratı sürecinde kullanılan malzemenin ve malzemeye uygulanan tekniğin önemi göz ardı edilemez. Şişman'a (2011:32) göre “Sanat eserinin temelinde yer alan malzeme, eserin fiziksel yapısını oluşturur. Eserin anlamsal yanı da, sanatçının fiziksel maddeye kattığı düşüncesi ve kişiliğidir. Bir sanat eserinde bu ikisinin birlikte oluşturduğu sonucu görmekteyiz. Sanatçının üslubu, sanat eserini özgür kılan ana etmenidir.”

“Sanat eğitimi ve öğretiminin yapıldığı atölyeler amaca uygun donanıma sahip olmalıdır. Örneğin, bir grafik atölyesinde bilgisayar (İnternet bağlantılı), serigrafî atölyesinde tezgah ve ipek kasnak, gravür atölyesinde asit teknesi ve pres olmazsa bu alanların öğretiminde ne yapılabilir? Sanat öğretiminde uygulama boyutunda her tekniğin ve çalışmanın kendine özgü araç-gerece ihtiyacı vardır. Öğrencilerin el becerilerinin geliştirilmesi, değişik yöntem ve tekniklerin öğretilmesi, uygulamalarla yaratıcılıkların geliştirilmesi için atölyelerde amaca uygun alt yapı, araç ve gereçler olmazsa öğrenme ve ifade etme yarım kalır” (Buyurgan ve Buyurgan, 2007:8).

Sanatçının ruh dünyasında şekillendirdiklerini malzemeye yansıtabilmek için kullandığı teknik onu sınırlayıcı olmamalı, sanatçıya özgürlük ve uygulama kolaylığı sağlamalıdır. Burada başarılı bir eser ortaya çıkarmada öncelikli öneme sahip iki unsur ile karşılaşmaktayız; doğru tekniğin belirlenmesi ve bu tekniğin doğru uygulanması. Sanatçının yapmak istedikleri için uygun tekniği seçmesi başarı oranını etkiler.

Pekmezci'ye göre “Herkes aynı teknik ya da malzemeyle aynı düzeyde kendini ifade edemez veya severek çalışamaz. Tercih edilmeyen teknik ve malzemenin, kişide uyandıracağı isteksizlik, yaratıcılığı olumsuz bir biçimde etkileyecektir.”

Baskıresim çalışmalarında arzuladığımız sonucu alabilmek için eğitim sürecimiz boyunca öğrendiğimiz bilgiler ışığında en iyi uygulamayı nasıl gerçekleştirebileceğimizi araştırmalı, bunun yanında alanımızdaki gelişmeleri de dikkatle takip etmeliyiz. Çünkü bildik uygulamaların dışına çıkıp farklı malzemeler üzerinde farklı teknikler kullanmak sanatçının kendi olma yolunda önemli adımlar atmasını sağlayacak, özgün yaratı sürecini destekleyecektir.

Plastik sanatlarda farklı tekniklerin uygulanmasına dair Tekcan (2007:22) “Yaşam içerisinde ne kadar çok farklı alanda yorum yapma biçimleri olduğunu görmek önemli; çünkü ifadenin tek bir yolu

olmadığının farkına varmak, bu geçen 40 yıllık serüven içerisinde oldukça yorucu, heyecanlı ve güzel bir deneyimdi.” açıklamasını yapmaktadır.

Şişman (2011: 64) “Tahta baskılarla gerçekleştirilen eserlere, gravür tekniği uygulandığında, daha detaylı sonuçlara ulaşılmıştır. Linolyum baskı ile elde edilen sonuçlar ise gravür ve ağaç baskı tekniğine göre, daha soyut anlatıma olanak hazırlamıştır.” açıklamasıyla her tekniğin farklı ve kendine özel etkilerinin olduğunu vurgulamaktadır.

Farklı teknikler denemek, yeni arayışlar içinde olmak sanatçıya yeni bir bakış açısı ve yeni bir yorumlama gücü kazandıracaktır. Var olan uygulamalara getirilen yeni soluklar, sanatsal gelişimde çok önemlidir. Basmakalıp, sürekli tekrarlanan ve yıllardır değişmeyen bir eğitim programı ile ilerlemeden bahsedilemez. Oysa dünyamızdaki baş döndürücü hızlı değişim ve bu değişimin teknolojik boyutunun sanatta yeni ufuklar açtığı görülebilmektedir.

Kullanılan malzemelerde ve tekniklerde ortaya çıkan yeniliklerin sanatçılar tarafından benimsenerek uygulanması, baskiresmin hem sanatsal boyut ve estetik duygular yönünden gelişmesini sağlayacak hem de resim eğitimi alanındaki önemini artıracaktır. Unutulmamalıdır ki hayatın diğer tüm alanlarında olduğu gibi sanatta, resimde ve bunların alt kolu olan baskı resimde de uğraşılan, emek verilen işten; çalışma ortamından memnun olmak başarıyı artırmaktadır. Sanatçı; ancak kendini rahat hissettiği malzeme ve tekniği kullandığında verimli olabilir. Bu da özgün baskiresim eğitiminin önemini ortaya koymaktadır.

Özgün baskiresmin gerekliliği konusunda, Müjde Ayan'ın (2007) doktora tezi için yaptığı bir görüşmede Sayın Mürşide İcmeli şunları söylemiştir:

“Aslında ülkemizde çağdaş resim sanatı geç olduğu için özgün baskiresim sanatının da değeri pek bilinmiyor. Sosyolojik bakımdan şöyle açıklayabiliriz: özgün baskiresim sanatı orta halliye hitap eden bir sanattır. Çünkü ucuz olduğu için orta sınıfın alıp satabileceği eserlerdir. Çağımızın yaşantısına daha uygun bir olay olarak artık yavaş yavaş hissediyor ve görüyoruz. Bu durum bizde de ihtiyaç duyulmaya başladı ve bu konuda çok çalışarak, ürün verilmiş ve evlere girmeye başlamıştır. ... sanat topluma yayıldığı müddetçe o toplumun gelişmişliğinden bahsedebiliriz. Herkesin evinde bir resim ya da baskiresim asılı durduğunda ancak o zaman bu insanların güzelliği anlaması, ya şantıların biraz daha hoş olması sağlanabilir. Hoş olmasının da ötesinde, bazı şeyler vardır ki, toplumun gelişimi için sanatsal faaliyetler gerekir. Onun için özgün baskiresim sanatının devamı ve gelişmesi şarttır.”

Ülkelerin çağdaşlık ve kalkınmışlık göstergelerinin temel dayanak noktalarından birisi olan sanat, yüzyıllardır toplumların gelişimini olumlu yönde etkileyen önemli faktörlerden biri olmuştur. Sanat eğitimi, toplumların çağdaşlaşması anlamında üstlenmiş olduğu görevlerin yanında, bireylerin estetik, algısal ve sosyal açıdan yetiştirilmesine de yadsınmaz katkılar sağlamaktadır.

Ülkemiz eğitim sisteminin temel dinamiklerinden biri olan sanat eğitimi ve onun temsilcileri olan sanat eğitimcileri, kuşakları yetiştirme anlamında üstlendikleri görevi yerine getirirken birtakım sorunlar

yaşamaktadırlar. Özellikle sanat eğitimcisi yetiştiren akademik kurumlar donanım açısından sürekli kendisini yenileyen teknoloji karşısında yetersiz kalmaktadır.

Nitekim Kavuran (2004: 233) “Resim-iş öğretmenini yetiştirmede; öğrenci alım sınavlarından kaynaklanan sorunlar, ekonomik sorunlar, teknolojik sorunlar, fiziki ve sosyal çevreden kaynaklanan pek çok sorun olduğunu ve bu sorunların verilen eğitimi etkilediği gibi ilk ve orta öğretimdeki sanat eğitimini de etkilediğini belirtmektedir.” Böyle bir yaklaşım içinde sanat eğitiminin kişiyi hem ruhen hem de bedenen geliştirme ve yetiştirme amacını gerçekleştirmesi mümkün gözükmemektedir. Sanat eğitiminden neler beklediğimizi belirler ve bu beklentilerimizin bugün neden karşılanamadığını anlayabilirsek sorunların çözümü için en önemli ve en büyük adımı atmış oluruz.

Sanat eğitiminin alt dallarından biri olan “özgün baskiresim” alanının, gerek atölyelerin fiziki donanımlarının yetersiz olması, gerek yönetimlerin bu alana duyarız kalmalarından dolayı istenilen seviyeyi yakalayamadığı düşünülmektedir. Baskiresim derslerini öğrencilere birçok farklı malzemeyle kendini ifade etme olanağı sağlaması ve yaratıcılığa olan katkısı yönünden düşündüğümüzde, sanat eğitimine çağın gerçeklerine uygun bir temel oluşturulması gerekmektedir.

Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde, Türkiye’deki Eğitim Fakültelerinin Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Resim-iş öğretmenliği lisans programlarında yer alan “Özgün Baskiresim” derslerinin, sanat eğitimine yönelik uygulanabilirliğinde karşılaşılan sorunlar araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın amacı, özgün baskiresim alanında eğitim vermiş sanatçılar ve bu alanda eğitim veren akademisyenlerin görüşleri doğrultusunda, Türkiye’deki Eğitim Fakültelerinin, Resim-iş Eğitimi Lisans Programlarındaki özgün baskiresim derslerinin uygulama yaklaşımlarının betimlenmesi ve uygulanmasında karşılaşılan sorunların değerlendirilmesidir.

Genel amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara yanıt aranacaktır:

1. Özgün baskiresim atölye derslerinde, geleneksel baskı tekniklerinin tamamının uygulaması yaptırılabilen midir?
2. Baskiresim atölyelerinde karşılaşılan fiziki yetersizlikler verilen eğitimin kalitesini etkilemekte midir?
3. Baskiresim atölye derslerinde farklı tekniklerin bir arada öğretilmesinin ve öğrencilerin bu teknikleri aynı ortamda uyguluyor olmasının, baskiresim eğitimine olumsuz etkisi var mıdır?
4. Baskiresim atölyelerinde görevli bir teknisyenin bulunmamasının, verilen eğitimin niteliğine etkisi var mıdır?
5. Eğitim Fakültelerindeki resim-iş öğretmenliği programlarında yer alan özgün baskiresim derslerine gereken önem verilmekte midir?

Bu çalışma Türkiye’deki Eğitim Fakültelerinin, Resim-İş Öğretmenliği Lisans Programlarındaki özgün baskiresim derslerinin uygulama yaklaşımlarını ve uygulanmasında karşılaşılan sorunları betimleyerek sanat eğitiminin hedeflerini gerçekleştirme düzeyini belirlemesi ve bu hedeflere ulaşılmasında karşılaşılan sorunların çözümünde yol gösterici olması açısından önemlidir.

YÖNTEM

Araştırmada özgün baskiresim derslerinin kuramsal bilgi ve uygulama alanlarında karşılaşılan sorunları betimlemek amacıyla gözlem ve görüşmeler yapılmıştır.

Nitel araştırma yönteminin kullanıldığı araştırma kapsamında; öğretim üyeleri ve sanatçılarla birebir görüşmelere dayanan açık uçlu sorularla özgün baskiresim eğitiminde karşılaşılan sorunları belirlemeye yönelik sözlü görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmeler sesli ve yazılı olarak kayıt altına alınarak özgün baskiresim atölyelerinin sanat eğitimine uygunluğunu belirlemeye yönelik durum tespiti yapılmıştır.

Araştırma, ilgili literatürün incelenmesi yoluyla oluşturulmuştur. Araştırmanın amacı doğrultusundaki soruları yanıtlamaya yönelik gereksinim duyulacak veriler, araştırmacı tarafından oluşturulan gözlem formu, fotoğraf, ses kaydı yolu ile toplanmıştır.

Araştırma verilerinin analizinde ve yorumlanmasında, “betimsel” analiz yöntemleri kullanılmıştır. Betimsel analiz yönteminde elde edilen bilgiler, daha önceden belirlenen temalara göre özetlenir ve yorumlanır. Betimsel analizin amacı, analiz sonucunda elde edilen bulguları ve yorumları düzenlenmiş ve yorumlanmış bir biçimde okuyucuya iletmektir. Veriler önce mantıklı ve anlaşılır biçimde betimlendikten sonra, yorumlanır, neden-sonuç ilişkileri irdelenir ve birtakım sonuçlara ulaşılır. Araştırmacı, analiz sonunda ortaya çıkan temaları ilişkilendirir, anlamlandırır ve ileri dönük tahminlerde bulunabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2011:224).

Toplam 1 yıl süren veri toplama süreciyle ortaya çıkan araştırmanın bulgularının değerlendirilmesinde, bulgular kodlama yoluyla ortaya konulmuştur. Alanında uzman 12 eğitimci ve sanatçıyla birebir yapılan görüşmeler sonucunda, araştırmanın amacına ulaşılması sağlanmıştır.

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde; Eğitim Fakültelerindeki özgün baskiresim dersinin uygulama yaklaşımlarında karşılaşılan sorunları belirlemeye yönelik yapılan görüşmeler sonucunda elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Araştırmanın Alt Amaçlarına İlişkin Bulgular ve Yorumlar

1. Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum: Özgün baskiresim atölye derslerinde, geleneksel baskı tekniklerinin tamamının uygulaması yaptırılabilir mi?

Bu soruyu cevaplarken Güzel Sanatlar Fakülteleri ile Eğitim Fakültelerinin Resim-İş Öğretmenliği Ana Sanat Dalı olarak iki ayrı durum karşımıza çıkıyor. Söz konusu bu iki fakülte arasında bir kıyaslama yaptığımızda Güzel Sanatlar Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin birçok farklı baskiresim tekniklerinin uygulamasını öğrenebilme ve baskiresim kültürünün tüm zenginliğinden faydalanabilmesi bakımından daha avantajlı olduğu görülmektedir.

Eğitim Fakültelerinin baskiresim atölyelerinin büyük bir çoğunluğunda ise olanaksızlıklar her anlamda uç noktalardadır. Anlayışın ve müfredatın imkân verdiği ölçüde sanat eğitimi verilmeye çalışılan Eğitim Fakültelerimizde; fiziksel alan ayrılmayışı, uygun malzeme ve teknik gereç olmayışı, eğitimci yetersizliği gibi sebeplerle geleneksel baskı tekniklerinin ancak birkaçı uygulanabilmektedir. Ancak çok az

fakültemizde bu tekniklerin tamamının öğretilmesi mümkün olabilmektedir. Serigrafi, taş baskı, gravür, ağaç baskı gibi geleneksel baskı tekniklerinin bir kısmı bu tekniklere göre düzenlenmiş atölyelerin olmaması, bir kısmı da gerekli teknik malzemenin yokluğu/yetersizliği veyahut alanında uzman eğitmen olmayışı gibi nedenlerle uygulanamamaktadır.

Ana başlıkların dışında her bir baskı tekniğinin alt uygulama biçimleri de o derse ayrılan sürenin kısıtlı olması nedeniyle eksik kalmaktadır. Oysa öğrenciye farklı tekniklerin ve uygulama biçimlerinin gösterilebilmesi, yeni kazanımlar elde etmesinin sağlanması çok önemlidir. Burada karşımıza çıkan sorun ise temelde genel eğitim sistemi, özelde ise üniversite yönetiminin sanat eğitimine bakış açısıdır.

Tümdengelim ile varabileceğimiz bir diğer sorun ise yetkin eğitmen sayısının azlığıdır. Bu iki büyük sorun, Eğitim Fakültelerimizin Sanat Eğitimi dallarında alt dallara ayrılarak özgünleşmektedir. Burada özgünlüğü kazandıran ana etmen eğitim fakültelerindeki öğrencilere sanatçıdan daha çok öğretmen adayları olarak yaklaşılmasıdır. Sanatın ve sanat eğitiminin algılanışında karşılaştığımız duyarsızlığa bir de bu tarz bir yaklaşım eklenince; eksiklik, olanaksızlık, yetersizlik gibi birçok olumsuz çağrışım kelimesi de cümlelerimizde sıkça yer almaktadır.

Alan uzmanlarıyla yapılan görüşmeler neticesinde Marmara Üniversitesi Eğitim Fakültesi dışındaki Resim-İş Öğretmenliği programlarında geleneksel baskı tekniklerinin tamamının uygulanamadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki; baskiresim tekniklerinin tamamının öğretiminin uygulandığı Marmara Üniversitesinde bile, fiziki yetersizlikler, alan öğrencilerinin büyük sıkıntıları çekmesine neden olmaktadır.

2. Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum: Baskiresim atölyelerinde karşılaşılan fiziki yetersizlikler verilen eğitimin kalitesini etkilemekte midir?

Sanat eğitiminde iyi yetişmiş eğitmen, doğru ve yeterli malzeme, uygun ortam; eğitimin kalitesini belirleyen temel etmenlerdir. Özellikle baskiresim için uygulama tekniği ve malzeme, yaratıcılığın ortaya çıkmasında ve başarıya ulaşılmasında çok önemlidir. Bu kıstaslar ile bir değerlendirme yaptığımızda baskiresim atölyelerinin her açıdan her türlü gereksinimi karşılayabiliyor olması gerekmektedir.

Daha az malzeme ve donanım gerektiren baskı tekniklerinde atölye koşulları eğitmenin çabası ile iyileştirilebilmekte ve eğitim düzeyi belirli noktalara getirilebilmektedir. Fakat serigrafi, gravür, taş baskı gibi teknikler için karanlık oda, asit odası, özel baskı makineleri, kalıplar gibi ihtiyaçlar; atölyelerimizin yetersizliğini hissettirmektedir.

Başarılı bir baskiresim uygulamasının yapılabilmesi için alandaki teknolojik gelişmeler takip edilerek, uygun malzemenin kullanılması; araç-gereçlerin yeterli düzeyde olması gerekmektedir. Asgari koşulların sağlanamaması, eserlerde karşımıza eksiklik hissi olarak çıkmaktadır. Her eksikliğe alternatif arayarak çözüm üretme yollarına gidilebilmektedir. Fakat bu durum, eğitmeni asıl görevinden uzaklaştırarak teknik sorunlarla uğraşmasına yol açmaktadır. Eğitimin kalitesinin bu eksikliklerden etkilenmediğini düşünmek söz konusu olamaz.

Sanatın özgür doğasının, yaratıcılığının önüne eksiklik kelimesini çıkarmak başlı başına bir yanıştır. Bir öğrencinin uygulama yaparken gereksinim duyduğu malzeme, araç-gereç donanım yokluğu ya da eksikliği sanatsal üretimi ve kalitesini olumsuz yönde etkileyecektir.

Atölye ortamında mekânın kullanımı da ayrı bir önem taşımaktadır. Düzen, çalışma rahatlığı, sağlık koşulları, hijyen gibi konular atölyenin düzgün planlanmış olması ile yakından ilişkilidir. Her bir öğrenciye yeterli alanın ayrılmış olması, tekniğin uygulanma biçimine ve gereksinim duyduğu araç-gereçlere göre bir yerleşim planı yapılması çalışmanın kalitesini önemli bir biçimde artıracaktır. Her ne kadar önceki dönemlere göre atölye olanaklarının geliştiğini görüyor olsak da istenilen düzeye ulaşamadığımız bir gerçektir. Ayrıca çoğu fakültemizde hâlâ yıllar önceki malzemelerin kullanıldığını da unutmamalıyız. Araç-gereç sayısı, çalışma alanının büyüklüğü, havalandırma koşulları düşünüldüğünde ancak 8-10 kişilik bir gruba eğitim verilebilecek atölyelerimizde 25-30 kişilik gruplar ile çalışmalar yapılmaktadır. Bu durum istenilen çalışmaların ortaya çıkmasını engellediği gibi hem eğitmenin hem de öğrencinin odaklanma sorunları yaşamasına yol açmaktadır.

Baskiresim alanında eğitim veren hocaların görüşlerinden çıkarılabilecek ortak düşünceye göre bölümlerin fiziki açıdan yetersiz oluşu eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkilemektedir.

3. Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum: Baskiresim atölye derslerinde farklı tekniklerin bir arada öğretilmesinin ve öğrencilerin bu teknikleri aynı ortamda uyguluyor olmasının, baskiresim eğitimine olumsuz etkisi var mıdır?

Farklı tekniklerin bir arada öğretilmesinin temelinde atölye yetersizliği olduğunu unutmadan bu sorunun cevaplandırılması daha doğru olacaktır. O hâlde zaten kısıtlı imkânlar ile çalışılan atölyelerimizin bir de alt dallara bölünmesinin baskı resme etkisinin olumsuz olacağını söylememiz çok da yanlış olmaz. Bu fikrin ana çıkış noktası ise çok basit bir yaklaşımla açıklanabilir. Farklı tekniklerin uygulama koşulları arasındaki farklılıklar, özel ortam gereksinimleri, donanım için yer tahsisi gibi durumlar her bir tekniğin özelliklerine göre hazırlanmış ortamlara ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

Müfredatta ayrılan kısıtlı zaman içerisinde, sayıca az malzemeyi ortak kullanmak zorunda kalan öğrencinin bir de sıkışık ve düzensiz ortamda çalışması, istenmeyen bir çalışma ortamını tarif etmektedir. Baskiresim teknikleri doğası gereği resmin diğer kollarına oranla daha geniş alanlar gerektirmektedir. Zaten bazı baskı tekniklerinin sağlık koşulları açısından da bir arada öğretilmesi sakınca teşkil etmektedir. Her tekniğin uygulama biçimi, işlevsel şartları ve uygun ortam düşünülerek bir atölye oluşturulması en uygun çözüm olacaktır.

Farklı tekniklerin tek bir atölye ortamı içerisinde uygulatılması zorunlu durumlar dışında baskiresim eğitmenleri tarafından kabul görmemektedir. Bu durumu alan uzmanları birçok nedene bağlı olarak açıklamakta, en büyük sorun olarak ise farklı tekniklerin uygulama sistemlerine yönelik oluşacak kargaşa ortamını göstermektedirler.

4. Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum: Baskiresim atölyelerinde görevli bir teknisyenin bulunmasının, verilen eğitimin niteliğine etkisi var mıdır?

Baskiresim tekniklerinin özel malzemeler ve araç-gereç ile uygulanması nedeniyle atölyelerde bir teknisyenin görevlendirilmesi eğitimin kalitesini artırmak açısından çok etkili olacaktır.

Baskiresim, teknik uygulama sürecinin yoğun olarak yer aldığı bir tekniktir. Öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun baskiresim teknikleri ile bu atölyelerde ilk kez karşılaştığını düşünürsek; malzeme ile nasıl uğraşacağını, araçları nasıl kullanacağını, tekniği uygulamayı bilmediğini ve bu nedenle çalışmasını yaparken uygulama açısından yardıma ihtiyacı olduğunu göz önünde bulundurmalıyız. Bu nedenle öğrencinin sürekli olarak uygulama kontrolü altında tutulması gerekmektedir.

Atölyelerde öğrenciye uygulama tekniği ve malzeme kullanımı açısından yardımcı olacak bir görevlinin bulunmaması durumunda tüm yükümlülük eğitime kalmaktadır. Görevi; birikimini ve sanatsal bakışını aktarmak, yaratıya katkıda bulunmak, öğrenciye estetik duygusunu aşlamak olan eğitmenin malzeme kullanımını anlatmak, uyarıcı rolü üstlenmek gibi işlerle uğraşması sanatsal uğraşmayı sekteye uğratmaktadır. Öğrenciye karşı ilgisizlik ve yeterli özenin gösterilmemesi, sorumluluğun öğrenciye bırakılması; öğrencinin malzemeyi kullanamaması nedeniyle tekniği öğrenememesine ve uygulama gerçekleştirememesine neden olabilir. Ayrıca araç-gerecin yanlış kullanılması sağlık açısından tehlikeli durumlar oluşturabilir.

Bir başka sorun da yanlış kullanım nedeniyle zaten kısıtlı olan araç-gerecin zarar görmesidir. Tüm bu sebepler ile atölyelerde teknisyen bulunması sanatsal eğitime fayda sağlayacaktır. İyi yetişmiş bir teknisyen, atölyede düzenin sağlanması, malzemelerin ve araç gerecin düzenlenmesi, doğru şekilde kullanılması ve herhangi sorun oluştuğunda ilk elden çözülmesi açısından yardımcı olacaktır.

Alan uzmanlarıyla yapılan görüşmeler neticesinde baskiresim atölyelerinde yardımcı eleman olarak görev alacak bir teknisyenin varlığı, eğitmenin öğrencileri sanatsal ve düşünsel açıdan daha çok eleştirip destekleyebilmesi adına katkı sağlayacağı, atölyedeki oluşabilecek kazaları ve sorunları en aza indirebilmek için baskiresim teknisyeninin atölye için gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

5. Alt Amaca İlişkin Bulgular ve Yorum: Eğitim Fakültelerindeki Resim-iş Öğretmenliği programlarında yer alan özgün baskiresim derslerine gereken önem verilmekte midir?

Sanat eğitimindeki temel sorunumuzu doğru bakış açısının olmayışı oluşturmaktadır. Genel anlayışın Eğitim Fakültelerindeki Resim-iş Öğretmenliği programlarında öğrenim gören öğrencilerin sanatçı değil, öğretmen olacağı yönünde olması baskı resmin geri plana itilmesine neden olmaktadır. Akıllardaki “İlköğretim öğretmeni, baskiresim tekniğini hayatında bir daha ne zaman kullanacak?” veya “Bu tekniği iyice öğrense ne işine yarayacak?” gibi sorular, baskı resmin çoğunlukla bir ana dal olarak görülmemesine yol açmaktadır. Şu da unutulmamalıdır ki ilköğretim ve ortaöğretim kurumlarında öğretmen yetiştirmeyi temel amaç edinmiş, sanat eğitimi bölümlerinden mezun olan öğrencilerin mesleki hayata başladıkları okullarda uygulama alternatifi olabilecek en önemli tekniklerin başında baskiresim teknikleri gelmektedir. Adı ister patates baskı, ister yaprak baskı veya ip baskı olsun bu tekniklerle ilgili biliş düzeyinin geliştirilmesi üniversitelerde alınacak baskiresim eğitimine bağlıdır. Baskiresim tekniklerinin öğretiminin gerekliliğine yönelik olumsuz yaklaşımlar baskiresmi; derse ayrılan zaman, atölye teşkili, araç-gereç temini, eğitmen ataması gibi en temel konularda bile üvey evlat durumuna düşürmektedir. Herhangi bir sorun ortaya çıktığında, örneğin baskiresim atölyesine yeni bir araç temin edilmek istendiğinde bu ihtiyaç zaman

çinde ötelenmektedir. Baskresme karşı bu tutum, öğrencilerin derse yaklaşımını da olumsuz etkilemekte ve öğrencilerin atölyede az zaman geçirmesine neden olmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Baskresim alanında ömrünü adanmış usta öğretmenlerin görüşlerinin temelinde yatan gerçeklik, alana gereken özenin gösterilmediğidir. Sanatın bir yaratı süreci olduğu ve her alanının öğrenciye özgünlük kazandırmak açısından ayrı öneme sahip olduğunun aktarılabilmesi baskresim atölyelerine verilen önemin artırılabilmesi açısından bir sıtırbaşı teşkil etmektedir. Şu nokta da asla unutulmamalıdır ki, eğitim fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin mesleki ve kişisel yeterliliklerinin yükseltilmesi için plastik sanatların bütün alanlarına aynı özenin gösterilmesi gerekliliği kaçınılmazdır.

Alan uzmanlarıyla yapılan görüşmeler sonucunda;

- Eğitim Fakültelerindeki baskresim atölyelerinin fiziki donanımının istenilen seviyede olmamasının eğitimin kalitesini olumsuz yönde etkilediği,
- Atölyelerde baskresim tekniklerinin uygulanabilmesi için gerekli malzeme temininde sorunlar yaşandığı,
- Atölyelerde gerekli araç-gereçlerin temin edilememesinden dolayı bazı tekniklerin uygulamasının yapılamadığı,
- Geleneksel baskresim tekniklerinin tamamını uygulayamadıkları,
- Atölyelerin, sağlık açısından zararlı olan maddelerle uygulaması yapılan baskresim tekniklerinin uygulanmasına elverişli olmadığı,
- Sınıf mevcutlarının kalabalık olmasından dolayı, sayıca az malzemeyi ortak kullanan öğrencinin bir de sıkışık ve düzensiz ortamda çalışması istenmeyen bir çalışma ortamını oluşturduğu,
- Özgün baskresim derslerinin Eğitim Fakültelerinde ana sanat olarak verilmemesi nedeniyle, ders saati süresinin baskresim uygulamaları için yeterli olmadığı,
- Baskresim atölyelerinde teknisyen olmaması nedeniyle, eğitmenin sanatsal açıdan öğrencileri eleştirilmesi ve yönlendirmesi gereken zamanın çoğunu, teknik işlere harcamasının eğitimin kalitesini düşürdüğü ve bütün sorumluluğun eğitmenlerin üzerinde olduğu,
- Akademik yönetimlerin baskresim derslerine gerekli hassasiyeti göstermedikleri belirlenmiştir.

Tüm bu sorunların, baskresmin öneminin anlaşılmasında ve istenilen seviyeye gelmesinde büyük engel oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Etkin bir sanat eğitimi için en önemli olgu bireyin yaratı sürecinde tüm ihtiyaçlarının karşılanabilmesidir. Bireyi sanatçıya dönüştürme çabası içerisinde hem teorik hem de pratik eğitim süreçlerinin doğru bir biçimde birleştirilmesi önem arz etmektedir. İyi bir sanat eğitimi; kendini iyi yetiştirmiş, özgünlükten yana, gerçek sanatsever eğitmenler ile sağlanabilir. İlköğretimden üniversitelere kadar doğru bir sanat eğitimi verilebilmesi ancak her aşama için uygun eğitimcilerin, uygun ortamlarda görevlendirilmesi ile mümkün olabilir. Eğitmenin sanatçı kişiliği, kendi deneyimlerinden elde ettiği

birikimleri öğrencilerine aktarması öğrencilerinin doğru deneyimler ve kazanımlar elde etmesini ve ideal sanat eğitime ulaşma amacıyla sürekliliği sağlar.

Eğitmenlerin çalışmakta oldukları kurumların fiziki donanımlarından kaynaklı sorunları ile uğraşıyor olması eğitimin temel dayanak noktalarından biri olan eğitmenin yeterli verimin alınmamasına neden olmaktadır. Örneğin, eğitmenin teknik bilgi ve deneyimlerini öğrenciye aktarmaya çalışırken gerekli araç ve gereci bulamaması gibi. Sanatın temel unsurlarından biri malzemedir. Yaratı süreci içinde sanatçının hayal dünyasında yeşerttiği düşüncelerin gerçeklikle tam anlamıyla karşılığını bulabilmesi ancak doğru malzeme ve o malzemeye en uygun araç-gerecin kullanılabilmesiyle mümkündür.

Tüm bu sorunlara uygulanabilirlikten uzak sadece kavramsal çözümler aramanın nafile bir çaba olduğu açıktır. Bu nedenle toplumun ve çağın gerçeklerine uygun, bir sanat eğitimi temelini oluşturulması gerekmektedir.

Sanatçılarımızın, sanat eğitimi kurumlarımızın bir bölümünün gösterdiği çabalar yetersiz kalmaktadır. İbn-i Sina'ya atfedilen "Bilim ve sanat sevildiği ve önem verildiği yerde gelişir, itibar görmediği yerden kaçır." sözü, günümüz yaşam koşulları içinde çok daha fazla geçerlilik kazanmaktadır. İnsan ilişkilerinin sanat yoluyla daha insancılaştırılması, duygu zenginliği yoluyla daha sevecen hâle getirilmesi, çok daha önemli bir toplumsal eğitim hizmeti de sayılacaktır. Bu nedenle, toplumsal duyarlılığın, moral değerlerin önemine ve gerekliliğine inanan toplum önderlerinin en güç koşullar altında bile sanat etkinliklerine önem vermesi beklenir.

KAYNAKÇA

- Akalan, G. (2000). *Gravür*, Ankara: Kale seramik Sanat Yayınları.
- Asher, M. (2001). *Türkiye’de özgün baskiresim sanatı, başlangıcından bugüne Türkiye’de gravür*, Karşı Sanat çalışmaları, İstanbul.
- Artut, K. (2007). *Sanat Eğitimi Kurumları ve Yöntemleri*, (5. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Atar, A. (Eds). (1993). *Türk Plastik Sanatlar Tarihi*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Ayan, M. (2007). *Özgün Baskiresim Sanatının Bugünkü Durumu İle İlgili Profesyonel Sanatçıların Görüşlerinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Güzel Sanatlar eğitimi bölümü, İstanbul.
- Buyurgan, S. ve Buyurgan, U. (2007). *Sanat Eğitimi ve Öğretimi*, (2.Basım). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- De la Croix, H. ve Tansey, Richard G. (1986), *Gardner’s Art Through the Ages*, c.II, Harcourt Brace Ovanovich Publishers, New York.
- Esmir, H. (2011). Türkiye’de Baskiresim Bakmak, Çağdaş Sanatlar Müzesi Sergi Katalog Metni, Anadolu Üniversitesi yayınları, Eskişehir.
- Grabowski, B. ve Fick, B. (2012). *Baskiresim / Kapsamlı Materyaller ve Teknik Rehberi*, İzmir: Karakalem Kitabevi Yayınları, İngilizceden Çevirenler: Simber ATAY-ESKİER & Arif Ziya TUNÇ.
- Kavuran, T. (2004). Resim-İş Eğitimi ve Resim-İş Öğretmenliği Anabilim Dalları İle İlgili Araştırmalar. II. *Sanat Eğitimi Sempozyumu*, Bildiri kitabı, sayfa 233-245. Ankara: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi.
- Kita, S. (2001). From Shadow to Substance Redefining Ukiyo-e, *The Floating World of Ukiyo-e Shadows, Dreams and Substance*, sayfa 27. Harry N. Abrams Inc. Publishers and The Library of Congress, New York.
- Linden, F. (1983). Du Mont's hand buch der grafischen techniken; manuelle und maschinelle druck verfahren (German Edition) (German) Hard cover, Germany.
- Mara, T. (1979). *Screen Printing*, Thomas and Hudson, s:8, London.
- Önenerk, Ö. (2012). Baskı ve cam bölümleri kapatılıyor mu?, *Eskişehir 2 Eylül Gazetesi*, [Çevrim-İçi: <http://www.2eyulul.com.tr/egitim/baski-ve-cam-bolumleri-kapatiliyor-mu-h2591.html>], Erişim: 24 Kasım 2014.
- Pekmezci, H. (1993). Baskı resim sanatı ve Türk baskı resim sanatı üzerine-I. *Plastik sanatlar dergisi*. sayfa 3. H.Ü.G.S.F. Seçmeli Dersler Birimi Yayınları, Ankara.
- Şişman, A. (2011). *Sanat ve sanat kavramlarına giriş*. (2. Basım). İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Tepecik, A. (1999). *Baskı Teknikleri*. Ankara: MEB yayınları.

Tekcan, S. (2007). *Akademist dergisi 'Sanat Eğitimi' Özel Sayısı, Söyleşi. (9. Sayı)*. Akademi Ofset A.Ş. İstanbul.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. (8. Basım)*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Summary

The Problems Encountered in Printmaking Lectures In The Faculty of Education, Department of Fine Arts, Art Teaching Programme

The art which is one of the basic premise of the countries of modernity and development indicators, has been one of the most important factors that influence the development of society positively for centuries. Art education, in addition to the tasks it has undertaken in term of modernization of the society, also provides undeniable contribution to the training of the aesthetic, perceptive and social individuals.

The most important factor for an effective arts education is to meet all necessities of individuals in the process of the creating. Combining both theoretical and practical training process properly is very important in the effort to transform an individual to an artist. A good arts education is provided by the well taughted, distinctive, actual art lover instructors. A true art education from primary school up to university can only be possible to employ the appropriate educators in a suitable environment. Artistic personality of the instructor and transferring the savings gained from his/her experience to students, ensure continuity in attaining the ideal art education and get students obtained the right experience and achievements.

“The printmaking” area one of the sub-branch of art education is considered not to have achieved the desired level because of both the lack of physical hardwares and materials of workrooms and indifference of the administrators in this field. When we look to the printmaking lessons from the point of providing students expressing oneself with a lot of different materials and contribution to creativity; that is required to make a base appropriate to realities of the era.

The objective of this research is to elicit application approach of printmaking classes and evaluation of the problems encountered during its practice by the artists and the academicians who lecture or have lectured “printmaking” in undergraduate program of Art Education, The School of Education, in Turkey .

The working group of this study is comprised of some academicians lecturing in the Department of Art Education in various universities like Gazi University, Ondokuz Mayıs University and Marmara University; and also some artists who lecture in the field of “**printmaking**”. In this study qualitative research methods have been applied. The data of this study was built with observation reports, interview forms and voice records. In order to elicit the problems on the education of original printmaking, some face-to-face conversations ,with open-ended questions were conducted. These interviews were secured by both voice and written records, thus original printmaking workshops were evaluated regarding its convenience for art education. Data acquired was analysed by descriptions.

According to the findings of the research;

- The lack of the physical materials in the printmaking workrooms of the faculty of education affect educational quality in a negative way,
- Take place difficulties in obtaining the materials needed to perform the technique of printmaking in workroom.
- Due to an inability to provide the necessary tools not built the implementation of some of the techniques in workrooms,

- Can not implement all of the traditional printmaking techniques,
- Workrooms are not suitable to implement techniques of printmaking with materials which are harmful to health.
- Besides the usage of together the outnumbered materials due to overcrowded classes, working in a tight and messy medium constitutes an undesirable working area.
- Allocated course hours are not enough for printmaking practices, due to printmaking is not to be given as the main art course in the Faculty of Education.
- Educators' spending most of their times, normally required to make critics from the point of art and guide the students, with technicals tasks due to absence of technicians lower the quality of education. The educators take all responsibilities.
- The academic administrators don't show the necessary sensitivity for the printmaking classes.

It is identified that these issues have negative effects in the implementation of printmaking courses in the art education.